

Яворська Г.Є.
Житомирський державний університет імені Івана Франка
м. Житомир

**ПРОФЕСІЙНА ПІДГОТОВКА МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ
З ФІЗИЧНОГО ВИХОВАННЯ ТА СПОРТУ ЗА СОБАМИ МІЖПРЕДМЕТНОЇ ІНТЕГРАЦІЇ**

Стаття присвячена дослідженню проблеми професійної підготовки майбутніх фахівців з фізичного виховання та спорту, актуальності впровадження міжпредметної інтеграції під час викладання нормативних дисциплін професійної спрямованості у вищому навчальному закладі.

Ключові слова: інтеграція, професійна підготовка, навчальна дисципліна, міжпредметна інтеграція, міжпредметні зв'язки у навчально-виховному процесі вищої школи.

Яворская Г.Е. **Професіональна підготовка майбутніх спеціалістів фізичного виховання та спорту за допомогою міжпредметної інтеграції.** *Стаття присвячена дослідженню проблеми професійної підготовки майбутніх спеціалістів фізичного виховання та спорту, актуальності впровадження міжпредметної*

интеграции при преподавании нормативных дисциплин профессиональной направленности в высшем учебном заведении.

Ключевые слова: *интеграция, профессиональная подготовка, учебная дисциплина, межпредметная интеграция, межпредметные связи в учебно-воспитательном процессе высшей школы,*

Yavorska T.E. Professional training of future specialists in physical education and sports by means of interdisciplinary integration. The article deals with the study of the problem of the professional training of future specialists in physical education and sports, actuality of the implementing interdisciplinary integration while teaching professionally oriented educational subjects in a higher educational establishment.

The article presents a content analysis of the concepts of "integration", "professional training", "academic discipline", "Interdisciplinary integration", "Interdisciplinary communications in the educational process of the higher school". The article analyzes the status of interdisciplinary connections in the system of the modern higher education, presents some aspects of the methodological implementation of the continuity principles of the professional training of future specialists in physical education and sports while studying the following disciplines; "Theory and Methods of Physical Education", "History of Physical Culture", "Olympic and Professional Sport", "Modern Sports", "Traditions of Physical Culture in Ukraine".

The author describes the structural and functional components of teaching materials for the professional training of future specialists in physical education and sports. The author's experience in professional training of future specialists in physical education and sports, which has theoretical and practical orientation, is suggested in the article. The author defines the logical and structural sequence of the studying the normative and special courses in the system of the professional training of future specialists in physical education and sports, which is based on the educational and professional programs according to the educational levels.

The article reveals the essence of the effective practical and structural component of the professional training technology of future specialists in physical education and sports in the context of interdisciplinary integration.

Key words: integration, professional training, educational subject, interdisciplinary integration, interdisciplinary communications in the educational process of the higher school.

Постановка проблеми та її зв'язок з важливими науковими та практичними завданнями. Сьогодні, в умовах активної структури нової української держави, реформування системи вищої школи відповідно до європейських стандартів та численних перемін, які відбуваються в галузі фізичного виховання та спорту, чітко постає проблема якості та професійної підготовки майбутніх фахівців. Відомо, що основи педагогічної майстерності закладаються ще в студентські роки, у процесі навчальної діяльності, взаємодії в навчальному середовищі, комплексного оволодіння теоретичними дисциплінами, застосування здобутих знань на практичних заняттях та під час проходження педагогічної практики в школах або спортивних організаціях, у результаті написання наукових випускових робіт. Оскільки розумова діяльність студентів визначається процесом навчання та розвитком інтелектуальних здібностей; такою професійною компетенцією, на нашу думку, досягається у результаті ґрунтовного засвоєння знань з предметів та чіткого усвідомлення міжпредметних зв'язків. Отже, проблема міжпредметних зв'язків у навчально-виховному процесі сучасної вищої педагогічної школи є дуже актуальною, оскільки від успішного її розв'язання залежить підвищення ефективності навчання та виховання студентів.

Аналіз останніх досліджень і публікацій, Міжпредметні зв'язки - це дидактична умова, що сприяє оптимізації навчальної та пізнавальної діяльності студентів, поліпшенню якості їх знань. Проблеми міжпредметної інтеграції в освіті представлені в роботах Н. Амінова, О. Афанасьєвої, В. Вершиніна, С. Григор'єва, А. Могильова, В. Пугача, В. Тихонова, О. Уварова, С. Фоміна, В. Яценко тощо.

Статус міжпредметних зв'язків у системі сучасної освіти представлено у працях Г. Гречушкіної. Надумку 1. Зверєва, В. Максимової, міжпредметні зв'язки є необхідною ланкою сучасних методологічних основ процесу навчання, оскільки започатковують утворення системи. У наукових дослідженнях Ю. Дика, Л. Зоріної, С. Тадіяна, Г. Щукіна, Л. Паламарчука міжпредметні зв'язки представлені як дидактична умова, що забезпечують не тільки систему знань, а й розвиток пізнавальних здібностей, активності, інтересу, розумових операцій. Надумку О. Іщенко, міжпредметні зв'язки координують навчальну інформацію з різних предметів і надають їй загальнену спрямованість у процесі формування змісту певної освіти. В. Третьюк розглядає міждисциплінарні дослідження як комплексне вивчення єдиного предмета досліджень представниками різних наукових дисциплін.

Метою нашого дослідження було теоретично обґрунтувати проблему професійної підготовки майбутніх фахівців з фізичного виховання та спорту засобами міжпредметної інтеграції.

Результати дослідження та їх обговорення. Однією з актуальних проблем вищої школи є активізація пізнавальної діяльності студентської молоді, що спрямована на стимуляцію в них потреби до навчання. Зрозуміло, що ступінь пізнавальної активності студентів, насамперед, залежить від них самих, від їхньої свідомості, зацікавленості, вольових зусиль, уміння планувати та розпоряджатися власним вільним часом, а також прагнення до постійного самовдосконалення та роботи над собою. Ми виходимо з того, що одним із шляхів цілеспрямованої оптимізації пізнавальної, навчальної та мотиваційної діяльності студентів, що набуває досить вагомого значення, є міжпредметна інтеграція.

На нашу думку, міжпредметні зв'язки - це міжпредметні асоціації, на основі яких відбувається загалом знань, забезпечується їх засвоєння, досягається розкриття взаємозв'язків між знаннями, які отримують під час вивчення різних предметів. Як показує досвід, знання, які одержані на міжпредметній основі, зберігають теоретичну та практичну цілісність навчальних дисциплін, закріплюють навички, формують у студентів здатність до логічного мислення, розвивають професійну ініціативність, відповідальність і креативність [3].

Як правило, міжпредметна інтеграція здійснюється в межах різних навчальних предметів, а саме: встановлює логічні зв'язки між ними, визначає місце кожної серед інших наук, об'єднує їх в одну систему. Викладання проводиться так, щоб знання однієї дисципліни були фундаментом для вивчення іншої,

Відомо, що навчальна дисципліна «Теорія та методика фізичного виховання», що є базовою для формування майбутнього фахівця, дає необхідний алгоритм життя з засвоєних теоретичних знань, уміння навичок у подальшій педагогічній або тренерській діяльності. Нанашу думку, фахівець будь-якої спеціалізації (вчитель, тренер) має знати основні теорії та методи фізичного виховання, а от підготовка кваліфікованого спеціаліста неможлива без поглибленої, разом із тим, конкретизованого вивчення цієї дисципліни. Так, аналіз нормативного курсу «Теорія та методика фізичного виховання» показує, що в ньому закладені значні можливості для реалізації зв'язків з усіма навчальними дисциплінами.

Загалом, нормативні навчальні дисципліни циклу професійної та практичної підготовки, які є невід'ємною частиною навчального плану у виховного процесу закладу, дозволяють істотно розширити теоретичні знання, задовольнити пізнавальні, загальнокультурні потреби студента та сприяти формуванню його професійного світогляду. Використання міжпредметних зв'язків у реалізації принципів наступності та неперервності відіграє позитивну роль у вивченні дисциплін професійної спрямованості та формуванні додаткової мотивації прививченні фундаментальних теоретичних дисциплін.

Так, наприклад, такою роду зв'язків нижче ми наводимо зміст блоку навчального матеріалу, який було включено у процес підготовки майбутніх фахівців (у межах навчальних програм) з використанням міжпредметної інтеграції з метою формування професійного мислення. Зокрема, у навчальному курсі «Історія фізичної культури» акцентовано увагу на опрацювання матеріалу історичних відомостей щодо виникнення фізичної культури та спорту на різних етапах існування суспільства.

Вивчення дисципліни «Олімпійський та професійний спорт» спрямоване на формування у студентів знань щодо історичного походження олімпійських ігор стародавності та сучасності; сучасного стану олімпійського та професійного спорту в світі та в Україні; розвитку професійних видів спорту; основних економічних та правових взаємовідносин між спортсменами та роботодавцями в професійному спорті.

Дисципліна «Сучасні види спорту» спрямована на формування у студентів цілісної системи теоретичних знань стосовно місця та значення спорту в житті суспільства, історії розвитку сучасних видів спорту, класифікації сучасних видів спорту; видів спорту, що входять до програм літніх Олімпійських ігор та Зимових Олімпіад; неолімпійських видів спорту; досягнень спортсменів України; розвитку українських національних видів спорту; нетрадиційних та екстремальних видів спорту тощо.

Курс «Традиції фізичної культури в Україні» спрямований на створення теоретичного фундаменту необхідних знань, вмінь навичок з історії виникнення фізичної культури та традицій українського народу від найдавніших часів до наших днів, вивчення педагогічної спадщини основоположників української системи фізичного виховання, визначних діячів вітчизняної фізичної культури і спорту та їх внесок у розвиток фізичної культури та спорту на території нашої Батьківщини.

Слід зауважити, що окремі положення цих дисциплін взаємопроникають, взаємодіють, і є вони пов'язані між собою основним предметом їх вивчення - історією розвитку фізичної культури та спорту. Використовуючи навчальну інформацію з різних дисциплін, ми дотримуємося актуалізації та єдності у визначенні наукових понять, трактуванні основ навчально-тренувального процесу тощо.

Надієво-практичному етапі викладання дисциплін методичне опрацювання змісту навчальних предметів полягає в систематизації та узагальненні матеріалу з урахуванням міждисциплінарної інтеграції. Одним із напрямів створення міжпредметних мережевих навчально-методичних комплексів [1], що складаються з зовнішньої та внутрішньої рецензій, анотації навчальної дисципліни; навчальної та робочої програм, навчально-методичного забезпечення лекційного курсу дисципліни, інструктивно-методичних матеріалів до семінарських або практичних занять; методичних рекомендацій до організації самостійної та індивідуальної роботи студентів; модульного аудиторного та позааудиторного контролю; підсумкового контролю; екзаменаційні білети; тестові завдання; пакету комплексних контрольних робіт; списку літератури з дисципліни, наявної в бібліотеці факультету або університету та переліку мелектронних ресурсів зазначення режиму доступу.

Отже, міжпредметний зв'язок у завершеному вигляді являє собою виражене у загальній формі, усвідомлене відношення між елементами структури різних навчальних предметів.

Одним із основних принципів навчання у вищому навчальному закладі є принцип міцності знань, їх довготривалість, усвідомлення вмінь використовувати їх на практиці. Міжпредметна інтеграція дозволяє проводити поетапну підготовку студента у провадженні міжпредметних зв'язків, постійно ускладнюючи пізнавальні завдання, синтезувати нарівні педагогічного мислення знання з фундаментальних теоретичних дисциплін. Викладач повинен орієнтувати студента, що цей матеріал буде використаний при прививченні блоку дисциплін професійної та практичної підготовки. Актуальність впровадження міжпредметної інтеграції збережена такою ж під час проведення занять із спеціальних дисциплін, на яких студенти набувають практичних навичок з теорії та методики викладання різних видів спорту.

ВИСНОВКИ ПЕРСПЕКТИВИ ПОДАЛЬШИХ ДОСЛІДЖЕНЬ. Міжпредметна інтеграція - необхідна складова підготовки майбутнього фахівця у сучасному освітньому просторі. Традиційним варіантом побудови міждисциплінарної інтеграції у вищих навчальних закладах є послідовне вивчення фундаментальних, професійних та практичних дисциплін.

Професійна спрямованість навчання сприяє усвідомленню студентами важливості знань для успішного оволодіння професією. Застосування міждисциплінарного підходу у процесі фахової підготовки майбутніх фахівців розглядається як частина загальної проблеми підвищення рівня професійної компетентності випускників вищих навчальних закладів.

Таким чином, міждисциплінарні зв'язки в навчанні на сучасному етапі відображають інтегративні тенденції науки і практики. Вони підвищують науковий рівень навчання, сприяють розвитку студентів мислення, гнучкості розуму, вміння переносити й узагальнювати знання з різних наук і дисциплін. Без цих інтелектуальних здібностей неможливо творче ставлення до праці, розв'язання на практиці сучасних складних завдань, що вимагають синтезу знань з різних наукових предметних галузей.

Отже, міждисциплінарні зв'язки є умовою наукової організації навчально-виховного процесу як цілеспрямованої системи, виступають як засіб комплексного підходу до навчання й посилення його єдності з вихованням.

ЛІТЕРАТУРА

1. Вишнякова Е. Г. Междисциплинарный сетевой учебно-методический комплекс как средство повышения эффективности обучения в вузе: автореф. дис. канд. пед. наук: [Электронный ресурс] / Е. Г. Вишнякова. - М., 2007. - 22 с. - Режим доступа : [пiір://паика-реаадодiка.cот/реаадодiка-i3-00-08/a1556Гiасiуа-те2ПтеБсiісIезкiу-котрлєз-как-згєслзIУO'роуузБєпiуа-єЯєклiупозi-обисIєпiуа-у-уигє](http://paika-reaadodika.cot/reaadodika-i3-00-08/a1556Гiасiуа-те2ПтеБсiісIезкiу-котрлєз-как-згєслзIУO'роуузБєпiуа-єЯєклiупозi-обисIєпiуа-у-уигє).
2. Гурьев А. И. Межпредметные связи - теория и практика [Электронный ресурс] / А.И. Гурьев. - Режим доступа до ст.: [Мiр; /Ляплп/у.Бiузк.5Спати^игпаI/п4-5_2000/телосlіка/дигеу.cloc](http://Ляплп/у.Бiузк.5Спати^игпаI/п4-5_2000/телосlіка/дигеу.cloc).
3. Єрьомкін А.І., Андреева Н.Б, Міжпредметні зв'язки в системі професійної підготовки вчителя / 7 Актуальні проблеми професійної педагогіки : Монографічний збірник. - Херсон : ХДПІ, 1996. - С. 41-42.

НАУКОВИЙ ЧАСОПИС

НАЦІОНАЛЬНОГО
ПЕДАГОГІЧНОГО УНІВЕРСИТЕТУ
ІМЕНІ М.П. ДРАГОМАНОВА

СЕРІЯ 15

**НАУКОВО-ПЕДАГОГІЧНІ ПРОБЛЕМИ
ФІЗИЧНОЇ КУЛЬТУРИ
/ФІЗИЧНА КУЛЬТУРА І СПОРТ/**

ВИПУСК 3К 2 (71) 16